

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

PRETIULU ABONAMENTULUI:	PRETIULU INSERTIUNILORU:	Correspondentiele sè se adreseze la Redactiunea dela „Biseric'a si Scól'a.“ Èr banii de prenumeratiune la „TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.“
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ 1/2 anu 2 fl.50cr.		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 14 fr.		
„ „ „ „ pe 1/2 a. 7 fr.		

Dupa diece ani dela infintiarea acestei foi.

In curend se voru implini diece ani, de cand s'a infintiatu acésta fóia, si de cand cu puterile, de cari dispune, luera si acestu organu de publicitate la realisarea scopului celui mare: inaintarea poporului nostru prin lumin'a evangheliei.

Este unu timpu fórtu scurtu unu periodu de diece ani in viéti'a unui poporu. Supusu inse unei analise acestu timpu scurtu din punctulu de vedere alu vietii si rezultatelor obtienute de acestu organu de publicitate, elu ni-se infaciéza destulu de lungu spre a-ne poté orientá asupra intrebării, daca încât pentru viitoriu mai are ratiune acestu organu de publicitate a-si urmá viéti'a in form'a de pana acum.

Faptu netagaduitu este, ca fiecare eparchia trebuie se fia, si se aiba unu centru de lumina si de cultura, ér aceste doue nu se vestescu astadi numai dupa catedra, ci trebuescu propagate si prin presa. Si acestei trebuintie s'a incercatu a-i-se satisfaca atunci, cand s'a infintiatu acestu organu cu atât mai vertos, cu cât intrati odata pre calea progresului prin viéti'a constitutionala bisericésca este multa trebuintia de lumina asupra tuturor cestiuniloru, cari ne privescu, dar mai cu seama asupra modului, cum se punem in aplicare legile, pre cari ni-le am datu noi insine.

Cand pentru antai'a data am pasitu inaintea publicului, ne-am prezentatu cu o programa din cele mai frumóse. Nu este a nóstra acésta programa, este program'a cea vecinica a bisericeii lui Christos.

Impunendu-ne sarcin'a de a lucrá la punerea in aplicare a acestei programe, lucrám acum de diece ani spre acestu scopu. Dar judecandu acestu lucru dupa cumpen'a cuprinsa in principiulu, ca: „lucru bunu se cunoáse numai dupa rezultate,“ detorintia avem, se-ne intrebámu, cari sunt rezultatele, pre cari le-am obtienutu prin o munc'a de diece ani de dile, si ce dispositiuni avem de a continuá mai departe pentru viitoriu acésta munea:

Sunt multi factorii decidietori intru resolvirea acestei intrebári, cari toti apésa greu in cumpen'a,

dela carea am facutu pendentu intrebarea de sus. Vom reduce inse acesti factori la trei, si anume: la ómenii, cari s'au angagiatu la lucru prin „Biseric'a si Scól'a,“ la publiculu, care o-a sustienutu' si la modulu, cum s'au primitu, si s'au aplicatu in mediloculu poporului ideile propagate prin acestu jurnal.

In ceeace privescu pre ómenii, cari fia cá redactori, fia cá colaboratori, fia cá corespondenti, au lucratu la acésta fóia, asia credemu, ca nu este trebuintia a-ne pronuncia. Colectiunea foi este in man'a publicului, carele de sigur s'a pronunciatu, si se poté pronuncia asupra productelor literarie, depuse intrens'a. Totu ceeace putem noi dice in acésta privintia este, ca fiecare din acesti ómeni s'a straduitu dupa puteri si imprejurári a-si face detorint'a.

Totu acést'a o putem dice si despre publiculu, carele a cetitu, si a sprijinitu acésta fóia, si mergendu mai departe, dupa cele vediute si esperiate, putem constatá, ca multe din cele comunicate pre calea acestui jurnal s'au pusu in practica cu succesu in sinulu poporului nostru.

Care va se dica, in bilantiulu, pre carele detori suntem a-ni-lu face astadi, am indusu o activa de minune favoritória.

Care va fi inse passiv'a acestui bilantiu?

Necazuri si greutáti multe constituiescu acésta passiva. Mai antaiu si mai antaiu, asia credemu noi, ca cu potintia este, ca ómenii, cari am reprezentatu acésta fóia, nu vom fi fost destul de practici si destul de dibaci, cá se escitámu mai multu interesu prin productele nóstre literarie, ér acésta rubrica a produsu la passiva o noua rubrica si facia de alu doilea factoru, facia de publiculu cetitoriu.

Publiculu cetitoriu si-are si elu gustulu si pretensiunile sale, ér aceste doue sunt decidietorie in orice intreprindere literaria, avisata la sprijinulu publicului. Si cu putintia este, cá „Biseric'a si Scól'a“ se nu fia nimeritu totdeun'a si intru tóte gustulu publicului; ér de aci s'a potutu intemplá, cá se nu afe in tóte pãrtile caldura si sprijinu de ajunsu, ce-

eace inca constituie o rubrica in passiv'a bilantiului. In ceea ce priveste apoi alu treilea momentu, amintitu mai susu, si adeca : modulu, cum s'a pusu in practica in sinulu poporului ideile comunicate de acésta fóia, aici asia scimu, dupa cele ce am esperiatu, ca s'au facutu in multe locuri multe bune, dar sunt inca multe de facutu in multe alte parti, ér desvoltarea nóstra pretinde, cá in totu loculu se facem dilnicu totu mai multu, pentruca tóte se-se faca la timpu si bine. Acésta detorintia de a face inca constituie o rubrica in bilantiulu, de carele vorbimu, este o datorria, pre carea trebue se-o platimu cu totii cu multa truda si munca.

Voimu cu totii se platimu acésta datorria, si in urmare dorulu acest'a de plata ne impune la toti, se facemu, si se prestàm totu mai multu. Vom face ceea ce putem cu totii. Si cu acestu doru de a face totu ceea ce vomu poté, noi cei dela redactiune ne gasimu astadi dupa diece ani de dile de lucru mai abili pentru acést'a încât pentru viitoriu. Avem pre partea nóstra esperintiele uuui trecutu de 10 ani, si daca ne va ajutá Dumnedieu, se usàm câat mai bine de aceste esperintie in viitoriu, sperantia avem, ca vom corespunde totu mai multu acceptãrilor indreptatile ale publicului.

Insufletiti de acésta sperantia deschidem abonamentu nou la „Biserica si Scol'a“ pre anulu 1887 pre langa conditiunile ce se vedu in fruntea foii, si ceremu sprijinulu materialu si moralu alu onoratului publicu :

Cand ceremu acestu sprijinu, uniculu carele a sustienutu acésta fóia in decursu de diece ani, nu potemu promite nimicu alt'a, decât ca vom continuá cu aceeaasi inima si stredania la realisarea programei, cu carea am intratu in viétia.

In specialu ne vom silí, ca se publicàm totu ce se petrece in viéti'a publica bisericesca scolaria. Vom tractá noi cei dela redactiune cestiunile, ce se voru pune la ordinea dilei in decursulu anului, vom ascultá si publicá si ceea ce dicu altii asupra acestoru cestiuni, cá astfelu se-ne luminàm si capacitàm, ér cand vom fi chiamati din oficiu se-ne pronunçiamu asupra loru, se putem se-le dàmu tuturoru cestiuniloru, cari ne privescu, cea mai nimerita solutiune.

Cu chipulu acest'a speràm, ca ne vom apropiá totu mai multu de tient'a propusa inca dela infientiare, cá „Biserica si Scol'a“ se devina, si se remana o adeverata scóla pentru studiulu si cunóscerea tuturoru cestiuniloru, cari ne privescu si in specialu pentru a cunóscere si a-ne indeletnici cu modulu de a pune câat mai bine in practica liberalele institutiuni ale bisericeii Domnului.

Redactiunea.

Epistolele parochului betranu.

XI.

Iubite Nepóte! In teneretiele mele audiam pre ómeni vorbindu cá nimenea nu s'ar face preotu, déca mai nainte d'a se popí ar potea se privesca in pravila. — Pravil'a a facutu multe neplaceri preotiloru ; pre unii ii-a adusu inca si la Bodrogu, altor'a li-a rasu barb'a. Dar ca si tóte lucrurile din lume, asia si pravil'a s'a invecitu si in loculu ei s'au ivitu alte orendueli, abuna-óra „Indreptarea legii“ de betranulu protopresviteru M. Dreghiciu si „Enchiridionulu“ de marele archiereu Andreiu Siagun'a. Ne-am potatu noi preotii betrani impacá cu amendoi acesti sfintiti parinti, dar nu sciu cum se voru impretenii urmasii nostrii, preotii cei teneri, cu o carte ce a iesitu acuma la ivéla numita „Regulamentu pentru procedur'a judecatorésca in cauzele disciplinare in metropoli'a gr. or. romana.“ — Acestu regulamentu coversiesce tóte poruncile si orenduelile din câte mi-au sositu pana acuma, nu cá dóra ar fi mai lungu séu cá dóra cartea ar fi mai mare, càci abia e de 19 fetie mici ci pentru cá de acum nainte va merge tréb'a dupa paragrafu. Apoi §-lu totu § remane ori cum l'ai întorce. Ca de es. Iubite Nepóte! se luàm §-lu 1. — Elu dice cá poterea regulamentulu se estinde asupra tuturoru preotiloru, invetiatoriloru, epitropiloru, inspectoriloru de scóle, directoriloru locali, cassariloru de spese cultuali, chivernisitoriloru de fonduri scolarie si bisericesci, asupra presiedintiloru comitetelor parochiali, si asia si este : eu totusi dicu, cá lovitur'a e indreptata mai numai asupra nóstra a preotiloru si a invetiatoriloru, càci ceialalti in cele mai multe locuri nu sciu carte, de alta parte slujbele loru suntu numai — onorarie, dupa cum diceti dvóstre. Preotulu deci e insarcinatu a avé grija de averea bisericeii de povetiuirea comunei si dimpreuna cu invetiatoriulu se silesca a luminá poporulu. — Unde dara nu vor merge bine trebile din satu, pre cine se iee regulamentulu nainte? Negresitu cá mai antáiu elu se va impededá in preotu, cá elu e mai cu indemana ; acést'a avemu a o multiamí fratiloru nostri celoru teneri, cari ni-au adusu paragrafi pe capu.

M'am nadaitu eu de acést'a, sentiam cá asia nu póte se mérga multa vreme ; trebuiva se se nascócésca ceva orenduéla si pentru vremile aceste nóue. Se adeveresce si prin acést'a dis'a : cá vremuri nóue nascu ómeni nuoi, ómenii nuoi facu orendueli nóue. Si nu e mirare de acést'a, déca in lumea de astadi tóte se intocmescu dupa paragrafi, de ce se nu se reguleze preotimea totu dupa paragrafi, — déca intardiá regulamentulu numai vr'o 2—3 ani. — Ddieu scie numai cum ne destramám de catra olalta séu la ce stare de batjocura ajungém cu preotimea si invetiatorimea nóstra !

Nu de multu am avutu intalnire cu unu notariu comunalu, unu cunoscutu alu meu din teneretie.

Cu acest'a vorbindu despre trebile notarasiesti, densulu mi se planse, că astadi stă cu rusine a se dá pre sine cineva de notariu, in atât'e li s'a stirbitu védi'a prin unii colegi ai loru neganditi. — Tacuiu că pescele audindu verb'a acést'a, nu avui indrasnéla a intari cuventulu pretenului, pentrucă — fia disu intre noi — mai că si despre noi s'ar potea dice totu verb'a acést'a.

Vom vedé ce se va alege din noi avendu regulamentulu pe capu; fi-vomu si de acuma ca paiele tiganului resfirati care in cătrău? ambla-vomu si de acuma dealungulu téguriloru cu camisiurile in dinti séu in busunariile din afara ca si cocisii? portanévomu cu imbracamintea astfeliu ca nimenea se nu ne cunósca, déca suntemu preoti ori ba? arata-vomu ne-subordinare si nesupunere catra cei mai mari inependu inca din scól'a clericala? dările anuali in sidoxia, in fondulu preotiescu si in birulu ppescu lasale-vomu se ni se ingramadésca si de acuma peste ani, incât apoi se nu fimu stare a-le mai platí candva? aratanévomu nepasatori catra scóla, catra bunastarea poporului, catra slujbele ce se seversiescu din molitvelnicu? scivomu abuna-óra ca preotii altoru biserici — luandu afara pre jidovi — prin portarea nóstra corecta a sustiené védi'a preotiei si a bisericei nóstre? — Aceste si alte ca aceste intrebari mi-vine se-mi punu Iubite Nepóte! acum'a dupa-ce am cetitu toti cei 56. §§. din Regulamentu. Nu asteptu respunsu dela nimenea, că déca vomu traí, vomu vedé noi insine respunsulu din viétia; intr'unu restimpu de jumetate de anu se va potea cunósce stramutarea numai senatosi se fimu; spre ceea-ce sum curiosu a scí — este, că óre la cari dintre preoti va musiná paragrafulu mai desu: la cei betrani, au la cei teneri?

In cât pentru preotii betrani mai am se mai adangu, că ei n'au potutu se privésca in pravila pana tardiu dupa chirotonire, căci pravil'a erá rara numai la a 20-lea preotu, deci n'au cunoscutu din temeiu tóte orenduielile preotiesci; preotii teneri au studiatu „Dreptulu canonicu“ cu adminiculii sei „Enchiridionu“ si „Pidalion“ deci au sciutu pe ce s'au sfințitu; ér tenerii cari de-acuma nainte voru avé a se preoti, — cercé „Regulamentulu“ din paragrafu in paragrafu si déca semtu că jugulu este blandu si usioru, iee-lu asupra loru; déca inse cetindu-lu, voru strimbá din buze si voru incretí din frunte, — fuga de elu, nusi faca síla, căci care preotu nu vrea subordinarea si disciplin'a, acel'a numai spre stricarea sa si a bisericei imbraca reverend'a.

Aceste cugetari mi-venira in minte acuma cand am cetitu „Regulamentulu“; m'am grabitu se Ti-le impartasiescu si dtale Iubite Nepóte! cá se me indrepti *) déca asiu gresi cumva. — Intr'altele fii liniscitu, că déca n'am opintitu sub pravila si sub canó-

ne, — me voiu silí se nu me lasu celu din urma nici sub „Regulamentu.“

Ce schimbări s'au produsu in privinti'a religiósă, morala si sociala prin ivirea crestinismului?

Se apropiá implinirea timpului, ce trebuia se tréca pana se trimita Dlu in lume pe unulu nascutu Finlu seu, care se spele lumea de pecatu, supunendu-se insusi mortii pre cruce. Ca erá ajunulu timpului prescisu, ca se-lu astepte némulu omenescu, — ca batuse óra ultima din timpulu ratacirea omenimei, presimțiau atât politeistii cât si iudeii, deórece necredinti'a si superstitiunea din politeismu si formalismulu secu din indaismu inlocuiau adeverat'a religiune, mângaitórea némului omenescu. In starea acést'a inse, religiunea nu potea se procure ómeniloru linisceasufletésca, dar nu numai atât'a; unulu lucra dupa cum ilu taiá capulu, asia cât lumea erá in cea mai mare valmasiala pagubitóre. Frivolitatea, desfrenulu si neincrederea in sine si fatia de altii ajunsesera la culme.

Starea acést'a astfeliu ni-o espune Seneca (de ira II. 8) in câteva'a cuvinte: „Omnia sceleribus ac vitiis plena sunt, plus committitur, quam quod possit cœrcitione sanari.“

In asemenea imprejurări toti erau in asteptarea unei religiuni mai bune, aceea ce s'a si realizatu prin ivirea crestinismului, care a datu lumii cu totul o alta fatia.

Asupr'a schimbárilor produse prin ivirea crestinismului voiu se facu o scurta privire aretandu:

- I. Schimbarile in privinti'a religiósă:
- II. Schimbarile in privinti'a morala si terminandu cu
- III. Schimbările realizate in privinti'a sociala.

I.

Cea mai respândita dintre religiunile antecrestine a fost politeismulu. Pentrucă o religiune se póta procurá a-derentiloru ei multiamirea sufletésca, trebue se aiba de obiectu o fiintia, care se póta servi ómeniloru dreptu modelu, fiindu intru tóte deseversita si mai pre susu de orice scaderi.

Privindu politeismulu din acestu punctu de vedere ajungem la convingerea, ca-i lipsiá acésta conditie esentiala, deórece elu avea de obiectu dieii cu scaderi asemenea ómeniloru. — In religiunea greca si romana ni se presinta politeismulu in modulu celu mai evidentu. — Grecii personificau diferitele idei, — își inchipuiau pre diei, cá pre nisce ómeni, cari se distinsera in o privintia sau alta intre contimporani. — Dela Greci s'au strecuratu aprópe toti dieii la Romani, capetându firesce numiri latine si adorându-se dupacum pretindea spiritulu poporului romanu. La Greci d. e. era dieiti'a frumsetiei, care se numiá Afrodit'a, reprezentandu pre cea mai frumósă dintre tóte femeile grecesci, si care la Romani era adorata sub numele de Venus. La Greci aflăm pre Ares, dieulu resbelului, odinióra om ca ceialalti, dar bunu certaretiu, iubitoriu de gálcéva si voinicu. Totu acestu dieu se adora la Romani sub numele de Mars. Ca o dieitate contraria, dieului celui resboinicu este de a se considerá Ianus dela Romani. Afara de acesti'a erau multi alti diei si dieitie, provenindu din ómeni si avendu anumite scaderi si pecate asemenea celorlalti ómeni.

Pecatosi si cu scaderi au fostu politeistii, — la pecate si fara de legi conducea si cultulu loru. Sc-mi fie permisu a aminti numai fórte putienu despre acestu cultu plinu de fara de legi, care a trasu dupa sine demoralizarea tinerimeii, speranti'a poporului.

Se tacu de cultulu sevérsitu in onórea dieiloru in diferite locuri, in diferite forme, dupa caracterulu diferite-

*) Avendu unele reflecșiuni la cele cuprinse in acésta epistola, le vom face in nrulu viitoriu. Red.

loru poróre, si se amintescu numai depre celu severitu in Cipru si Corinth in onórea Afroditei, la care se sustiene, ca se severiau cele mai urite lucruri sub cuventu, ca asia place dieitiei. Banchetele, ce se faceau in Olimpu in onórea unui'a ori altui'a dintre diei nu erau lipsite de fapte ruinatóre, — apoi multimile de ómeni, ce asistau la atari lucruri, imitau faptele, cari le vedeau acolo petrencendu-se, si-si puneau in lucrare tóte facultatile, pentru de a le putea severi, cât mai bine, cât mai nimeritu, dupa voi'a dieiloru, ca asia se fle mai placuti acestor'a.

N'au lipsitu, ce e dreptu, nici in acelu timpu barbati, cari prevedeau urmarile funeste a unui cultu asia vitiosu, dar erau nevoiti a-si impune mare reserva, ca nu cumv'a se-i ajunga furi'a poporului ignorantu. Insusi Plato a pledatu pentru inlaturarea cultului vitiosu alu dieiloru greci in scrierea intitulata „de republica.“ „Aristotelu vorbindu de educatie in scrierea s'a „ποι τικη“ desmintu tinherimea a luá parte la cultulu dieiloru.

La Romani politeismulu a fostu de unu caracteru mai seriosu si incátv'a mai moralu decât la Greci. Inse deodata cu artele si cultur'a grecésca se incuiba si la Romani degenerarea in privinti'a religiositatii, dupa cum se esprima Polibios in istori'a s'a (8. 64), dicându: „Decându a strabatutu cultur'a greca desfrínata, de atunci a disparutu evlavi'a contra diei.“ Serbatorile, ce se celebrau la Romani in onórea dieiloru pagáni erau insofite de fapte adesea vitióse, cum erau d. e. bachanaliele si saturnaliele.

Firesce n'au lipsitu nici Romaniloru ómenii, cari s'au incercatu a indreptá relele si faradelegile observate, cum a fost d. e. Terentius Varo, Ovidius, Martialis si Seneca, carele astfelu se esprima: „Quid aliud est vitia nostra incendere, quam autores inscribere illis deos et dare morbo divinitatis exempla, ecce excusat am licentiam.“

O religiune adeverata are de obiectu unu Ddieu, cu care adoratorii stau in celu mai intim raportu, ér nu numai in raportu esternu, sum stau Grecii si Romani cu dieii loru, fatia de cari se purtau cu reverintia numai pana ce li se incuviintiau cererile, la din contra ei nu se sfiiau a dejosí pre diei fara nici o remuscare. Si nici ca este mirare dieii loru fiindu molipsiti cu slabiciuni omenesci.

Dela o adeverata religiune se cere se aiba de obiectu o fiintia, cu care adoratorii se stea in raportu cá fii cu parintii, ér nu ca sclavii fatia cu domnii loru. Indata ce credeau a se fi abatuți dela voi'a dieiloru politeistii erau cuprinsi de gróza, ca are se-i ajunga pedéps'a dieului vatematu si in intreprinderile loru nici nu pasiau cu energi'a receruta si astfelu rezultatele nu poteau fi incoronate de succesulu doritu. Asia cu ocasiunea resbelului peloponesianu, ne spune istori'a, ca vrendu Atenienii se dea ajutoriu Segestaniloru alesera de comandanti la trimitind'a flota pre Alcibiade, Nicia si Lamach. Inimicii lui Alcibiade in nóptea premergatóre dilei de plecare ciungarira statuele dieului Hermes. Flot'a, ce e dreptu, pleca, inse inimicii lui Alcibiade ilu improcesura motivandu-si acus'a cu aceea, ca ciungarindu Alcibiade statuele lui Hermes, acél'a, ca nunciulu dieiloru, va miscá pre toti dieii in potriv'a Atenieniloru, daca nu voru cautá pre vinovatu si uu-lu vor pedepsi dupa meritu, — si acést'a póte se cauzeze chiar nimicirea statului atenienu. Alcibiade fu judecata si se trimisa o nae dupa elu se-lu aduca indereptu sè-se supuna pedepsei. Resultatulu a fost, ca Alcibiade a trecut u pre partea Spartaniloru si apoi ca unu harnicu beliduce a scitu face multu reu Atenieniloru, care inca atunci ilu semtira si-lu revocara, iertându-lu.

Romani se temeau amaru de pedéps'a dieiloru. In ajunulu oricarei ireprenderi mai mari ei cercau vointi'a dieiloru si daca erau semne nefavorabile pasiau cu desperare, fara curaju. Astfelu cu ocasiunea antaiului reshoiu

punicu, Romani alesera de conducatoriu pre Appiu Claudiu Pulcher. Inse cercara vointi'a dieiloru mai antaiu, ca la tóte intreprinderile mari si anume preotii aruncara mâncare gaineloru sânte. Fiendca acelea n'aveau pofta de mâncare vulgulu incepù a starui din resputeri, ca se impedece intreprinderea reshoiului, sub cuventu, ca dieii nu voiescu. Pulcher, indresnetiu cum erá si despretiuindu asemenea prorocii desierte, porunci se arunce gainele in mare, dicendu: „daca n'au voitu se mânance, trebuie se bea.“ Urmarea a fost, ca soldatii se descurajara si perdura invingerea.

Dara se vedem, din ce costau jertfele politeistice? Politeismulu a mersu pana acolo de pretindea numeróse jertfe de ómeni. Astfelu Suetoniu ne spune, ca Octavianu incuvintiá, ca pre altariulu lui Caesar sè-se jertfésca 300 de ómeni pre di. — Pompeiu Sextu istorisese, ca lui Neptun se jertfiu 1000 de ómeni pe di si acést'a a duratu pana pre timpulu lui Adrianu. Ba chiar pre la a. 280 ni se relateza, ca lui Iupiter Latiaris i-se jertfiá câte unu omu pe di.

Si ce promitea politeismulu acelui'a, care implinesce prescriptele lui? Resplata vremelnica, caci de o viétia vecinica politeismulu nu vrea se scie.

Indaismulu s'a apropiatu incátv'a de adeverat'a religiune, dar i-au lipsitu multe cerintie esentiale. Testamentulu celu vechiu este, ce e dreptu, dupa cum dice evangelistulu, umbr'a testamentului nou, inse poporulu evreescu s'a fostu abatutu fórt tare dela prescriptele testamentului vechiu, fiindu sedusu prin carturari, cari voiau se tiena in intunerucu poporulu in scopulu de a-lu esploatá cu atátu mai usioru in folosulu propriu.

Pe când se ivi crestinismulu, iudaismulu ajunsese la culmea degenerarei: form'a góla erá totulu, spiritulu legei nimicu. Intre altele se cerea dela poporulu iudeu, ca se serbeze Sambat'a prin totala retienere pana si dela lucrulu celu mai bagatelu si nevinovatu, bunaóra dela scóterea unui spinu din degetu.

In fine apare adeverat'a religiune, crestinismulu, avendu de obiectu insasi perfectiunea, nu ómeni cu slabiciuni, ci o fiintia, care este Duchu, dupa cum ne spune s. ev. Ioan, fiintia, care servese adoratoriloru dreptu modelu deseversitu, care ne indémna se tindem spre perfectiune, dicendu prin Fiulu seu: „Fiti deseversiti, precum si Tatalu vostru celu din ceriuri deseversitu este.“ (Mateiu V. 48).

Moral'a crestina ne invetia, ca Ddieu e ingrijitoriu tuturoru fapturiloru si ca atare nu voesce nimenui ce-e reu si nedreptu, nu voesce, cá unulu ori altulu se petréca in pecatu, ci sè-se indrepte facendu binele si urindu reulu, va se dica, voesce tuturoru ómeniloru aceea, ce voiesce unu bunu si adeveratu parinte fiiloru sei.

Sublim este obiectulu religiunei crestine, sublime sunt si jertfele pretinse de religiunea crestina. Si in ce consista jertfele acestea? Se avem inima infránta si smerita, pe care Ddieu nu o vá urgisi, dupa cum dice psalmistulu, caci Ddieu se indura spre cei-ce se pocaescu. Dreptu ilustrare póte servi parabol'a cu fiulu ratecitu, care, recunoscendu-si pecatulu, a fostu reprimitu cu dragoste parintésca.

Ddieu nu numai ca iérta pre cei ce se pocaiescu, dara elu se bucura, i-pare bine, daca unulu ori altulu se întórce de pre calea cea ratecita la calea cea adeverata, dupa cum acést'a ni-o spane insusi Fiulu seu, in parabol'a cu pastorulu, care mai tare s'a bucuratu de ói'a, care a fostu perduta, si a aflatu-o, decât de celealalte 99 din turm'a s'a, cari n'au fostu perdute, dicendu, ca astfelu se bucura si Parintele nostru din ceriuri de unulu fiecarele, care, recunoscendu-si gresiél'a, vine la adeve-

rat'a cale, care conduce la mântuire. „Mila voiescu, ér nu jertfa,“ a disu Mantuitoriulu Chr. ne spune ev. Mateiu la c. 12 v. 7, si Luc'a c. 15 v. 7: „ca asia va fi bucuri'a in ceriu de unu peccatosu, ce se pocaesce mai multu decât de 99 de drepti, caror'a nu le trebuesce pocainti'a.“

Poporulu jidovescu se considera ca stându in depina conglasuire cu legea data de Ddieu, dar au caditu in ratecire tienendu mortisiu la liter'a legi. Isus Chr. le spune, ca nu voesce se schimbe legea lui Moise, dicendu „Se nu socotiti, ca am venitu se stricu legea sau prorocii: Nu am venitu se-o stricu, ci se o plinescu (Mateiu c. 5 v. 17).

Spune acelu poporu, care de atâtea ori se abatuse dela legea lui Moise, ca se nu se tiena de liter'a legi, ci de spiritulu ei. Le spune totodata, ca nu aceea rugaciune e bine primita inaintea lui Ddieu, care e exprimata prin multe cuvinte si-i instrúza, cum se sevirsiesca rugaciunile, dicendu: „Si rugându-ne se nu graitu multe precum pagânii, ca li se pare, ca intru multa vorba a loru se vor audi (Mateiu c. 6 v. 7) si mai departe, ca nu numai in biserica din Ierusalimu si Garisim se póte sevirsí rugaciune, ci ori unde, inse cu duchulu si cu adeverulu, precum cetim la ev. Ioan c. 4 v. 21 si urmatórele: „Ca va veni vremea si acum'a este, cand nici in muntele acest'a (Garisim) nici in Ierusalimu ve veti inchiná Tatalui“ si é-rasi: „Duchu este Ddieu, si cei ce se inchina lui, cu duchulu si cu adeverulu se cade se-i se inchine.“

Se arata, ca si Sambat'a se potu indepliní lucrurile, cari nu suferu amanare, dicendu: „Ce om este dintre voi, care va avea o óie si de va cadea aceea Sambat'a in grópa, au nu-o va apucá pre ea si o va scóte? (Mateiu c. 12 v. 12).

II.

O religiune adeverata sprijinesce cultur'a inimei. „Inima curata zidesce intru mine Ddieule“ dice psalmistulu (ps. 50).

Daca facem o privire asupra pagânismului, ne convingem, ca elu propaga pre fatia resbunarea. Paganii aveau macsim'a: „dinte pentru dinte, ochiu pentru ochiu,“ ceea ce ni spune ev. Mateiu la c. 5 v. 38, ca li-a spus Mantuitoriulu in fatia si li-a aretatu, cum au sè-se indrepte. Acésta macsima a trebuitu se aiba, cá urmare firésca faptele adese fórte sângeróse, vrednice a fi condamnate cu asprime. Practicau, ce e dreptu, in intielesu redusu principulu: „Faceti bine celoru, ce ve facu bine.“

La Greci, celu mai de frunte poporu din anticitate, religiunea sprijineá desvoltarea mintii si a gustului esteticu, adesea in pagub'a culturai inimei. Asia unu Alcibiade, care isi vendu patri'a, pre tatalu seu, preste tot rudenile de acelasi sânge nu se sfii a espune lovituriloru inimiciloru — pre mijlocitorii esistintiei lui, nu-i fu greu a-i aduce in pericolu vietiei — dreptu resplata — si pentrucá erá omu cultu, dupa cum se pretindea dela unu grecu, erá bine placutu dieiloru. Eterele, nisce femei de o conduita cât mai de condamnata dupa principiile religiunei nóstre, fiindcá amblau in cóce si in colo, desvoltau gustulu esteticu si erau placute dieiloru, pre când femeile cele oneste, cari siedeau acasa, si se ingrijeau se dea o buna educatiune filoru, erau considerate ca nisce lucruri — la Romani res.

Grecii precum si Romanii socoteau, cá numai pana atunci este asigurata esistinti'a unui poporu, pana când acelu are virtuti militare si indata ce acelea l'au parasitu, nu are se mai spereze, cá mai póte esistá. S'au ingrijitu, ce e dreptu, ca se-si pregatésca junimea mai nu mai in spiritulu resboinicu, dispunendu, ca ea sè se deprinda aprópe esclusivu cu ceea ce ajuta desvoltarea corpului, fie si in detrimentulu desvoltárei spirituale. Acést'a se póte observá

la poporulu grecu si romanu in generalu, cu deosebire inse la poporulu spartanu. Cáci, ce tienteau jocurile, luptele si deprinderile gimnastice ale tinerimei, decât vênjosi'a si otelirea puteriloru corporale? Ce scopu urmariu Romanii cu luptele gladiatoriloru, decât a desveli si potentia spiritulu resboinicu?

Mai aprópe de adeveru decât politeismulu este iudaismulu si in privinti'a morala. Iudaismulu recomanda seversirea faptelor bune, inse numai intre conationali, dar nu ca ceva absolutu necesaru pentru dobândirea fericirei vecinice, ci numai pentru cascigarea renumelui si iubirei poporului. Pentru aceea si trimitau la respántii (despartirea caloru), cá cutare iudeu imparte astadi milostenie, ca asia sè se adune ómenii din mai multe parti si sè se latiésca fapt'a lui mai departe.

Iudaismulu vorbesce si despre o viétia vecinica, de care inse numai Iudeii ar fi avënd parte, nu si altii.

Cu ivirea religiunei crestine prescriptele asupr'a moralitatii se avénta la gradulu celu mai inaltu. Christosu, intemietoriulu crestinismului, nu mai dice: „dinte pentru dinte si ochiu pentru ochiu,“ ci combatendu acestu principiu atât de egoistu si primejdiosu, i-lu inlocuesce prin altu principiu moralu decum nu se póte mai sublimu, dicendu: „Iubiti pre vrasmasii vostrii, binecuventati pre cei ce ve blastema pre voi, faceti bine celoru ce ve urescu pre voi si ve rugati pentru cei ce ve supera si ve gonescu pre voi.“ (Mateiu c. 5, v. 44.)

Christosu nu numai, cá nu apróba fatiarnici'a, ci mai vertosu o combate cu tóta asprimea, dicendu: „Când faci milostenie se nu trimitiezi, precum facu fatiarnicii intru adunari si ulitie, ca sè se marésca de ómenii“ si é-rasi: „Se nu scie stâng'a t'a, ce face drépt'a t'a.“ (Mateiu c. 6, v. 2.)

Religiunea crestina ne mangae in necazuri si ne îndemna se suferimu cu perseverantia, promitiendu mântuire pentru suferintie, precum cetimu in mai multe locuri din s. scriptura, asia la ev. Marcu c. 13, v. 13: „Éra celu ce va rabdá pana in sfersitu, acelu se va mantuí.“ (Mateiu c. 24, v. 13.)

In deosebire de celelalte religiuni si mai alesu de a Iudeiloru religiunea crestina ne invatia, cá se iubimu pre toti ómenii de o potrivita. Acést'a ni-o arata in evang. dela Luc'a (c. 10, v. 30 si urm.) in parabol'a cu omulu care mergendu din Ierusalimu in Ierichon a caditu intre furi. Crestinismulu are de scopu mântuirea intregului nému ómenescu. Este deci o religiune universala in tóta puterea cuventului.

III.

Omulu este creatu, ca se vetiúesca in societate, ér nu isolatu, fie-care pentru sine. Religiunea este din care emanéza regularea diverselor referintie între membrii societáti omenesci. Dupa religiunea domitóre trebue sè se intocmésca ori-ce institutie, care are valóre deobligatóre pentru membrii respectivei societáti. In totala deosebire de religiunea crestina, care privesce pre toti ómenii ca fiind egalu indreptatiti, politeismulu a mersu pana a impartii pre ómeni in stapani si robi, unii avendu numai drepturi, altii numai datorintie. De aci provine impartirea in caste, care jóca unu rolu insemnatu, cu deosebire la poporulu egipténu. Poporatiunea egipténa, care ocupase teritoriulu cu puterea, forma casta preotiloru si a militariloru, posedendu pamentulu si tóte oficiile statului, ér seminti'a supusa cu puterea formá cast'a lucratoriloru, care inca erá impartita in alte mai multe caste. Separarea diferiteloru caste erá asia de strictu observata, încât trecerea din o casta in alta erá cu totul opritu.

Politeismulu aprobá slaví'a, in virtutea carei'a cei mai tari dispuneau chiar si de viéti'a celoru mai slabi,

pre langa aceea, că i-si arogase dreptulu de a-i intrebuin-
tia la toate lucrarile. Se ne aduceam numai aminte, cum
puternicii dilei dispuneau, că atâti si atâti oameni nevinova-
tati sè se arunce fiareloru din amfiteatru, prin ceea ce fi-
inti'a omenesca se degrada la rangulu de animale. Dar
jertfele de oameni, ce se aduceau dieiloru; cum si multi-
mea de oameni inrolati intre gladiatori, cari se ucideau la
diversele ocațiuni festive, bunaora cu ocaziunea unora tri-
umfuri, cum s'a intemplatu lupt'a aloru 300 de gladiatori
la triumfulu serbatu in onorea lui Caesar. Asupr'a sclaviei
Alexis de Tocqueville (dela Democratie en Amérique, t. I.
cap. II. p. 22), se pronuntia astfel: „Sclavi'a desono-
reza creatiunea, introduce lenea in societate si cu ea ne-
scienti'a si mandri'a, seraci'a, si acest'a slabesc puterile
inteligintii si adorme activitatea omenesca.“

Politeismulu punea virtutile militare si cetatienesci
mai pre sus de toate. Deorece femeile nu aveau virtuti
militare, firesce erau desconsiderate. La romani femeile e-
rau socotite intr'unu rangu cu celelalte lucruri. Esceptiune
faceau cele anume alese se faca servitii dieiloru.

Fiind desconsiderata femeia, de sine se intielege, că
a fost neglêsa si educatiunea prunciloru. Acesti'a erau pu-
tienti pretiuti. Scimu, că la Spartani indata dupa nascere
copii slabuti erau espusi, pre muntele Tayghet, fara in-
durare.—

Cu ivirea crestinismului nu se mai vorbeste de o
despartire a poporatiunei in caste, ca d. e. la Egipteni, ci
mor'a crestinésca ne invetia, că toti oamenii trebuie se
vietuesca ca fratii, deorece in unulu fie-carele partea cea
mai nobila este sufletulu, schinteia cea ddieesca.

Sclavi'a, aprobata de politeismu, dupa principiulu:
„ca cei mai mari se subjuge pre cei mai mici,“ este re-
probata de religiunea crestina, deorece: „Câte voiti, se ve
faca voue omenii, faceti si voi loru asemenea (Mateiu c.
7, v. 12).— „Porunca noua dau voue, ca se ve iubiti u-
nulu pre altulu (Ioanu c. 13, v. 34.)— „Se iubesci pre
deapropoale teu, ca pre tine insuti“ (Mateiu c. 22, v. 38)
cetimu in s. scriptura.

N'a remasu neschimbata, sau mai bine necoreasa, nici
gresial'a, ce comiteau pagânii in privinti'a casatoriei. Ace-
steia i-se dà nimbu sacramentalu. Femeia a inceputu a fi
socotita dupa cuvenit'a s'a demnitate ridicându-se dintre
lucruri la aceea-si pretiuire ca si barbatulu. Crestinismulu
prescrie, ca intre sotii casatoriti se domnesca iubire reci-
proca; unulu se fie gata a vetiui si a muri pentru cela-
laltu. „Asia sunt datori barbatii se-si iubésca pre femeile
sale, ca trupurile sale, celu ce iubesc femeia s'a pre sire
se iubesc“ (Efeseni c. 5, v. 28.) Despre puternicia in-
fluintia, ce o are femeia asupra desvoltarei facultatiloru o-
menesci ingeniosulu Rouseau, (Emile livr. V) se esprima
astfelu: „Omenii vor fi totdeun'a aceea, ce va placea fe-
meiloru: de voiti, ca ei se fie buni si virtuosi, invetiati
pre femei, ce este marirea si virtutea.“

Espunerile premergatore ne potu incatv'a lamuri a-
supra schimbariloru produse in urm'a ivirei crestinismului.

Creteismulu ne arata voi'a lui Ddieu si cum ar
trebui implinita aceea, dar totodata ne pune in perspectiva
si ne garanteza dobendirea fericirei celei vecinice, ca res-
plata pentru implinirea datorintieloru.

Traindu in unu timpu, in care principiile acestei
religiuni sublime le invetiamu inca din fragedele nostre
tineretie, se ne nisuiam a le cunosce, dar nu numai atât'a,
ci si a vietuii, a lucrâ in conformitate cu ele, căci: „Fiti
facatori cuventului, nu numai ascultatori,“ cetimu in s.
scriptura la Iacob c. 1, v. 22. Astfelu lucrându vom zidi
cas'a pre petr'a (Mateiu c. 7, v. 24), care nici de venturi,
nici de valuri nu se va surpâ. Se implinim datorintiele
nostre catra lege si autorulu legi „cu tota inim'a, cu tot

sufletulu si cu totu cugetulu nostru (Mateiu c. 22, v. 37),
ca asia se dobendim comora in ceru, unde nici molile,
nici rugina nu o strica, si unde furii nu o sapa, nici o
fura (Mateiu c. 6, v. 20),— comora de fapte bune, si vom
fi fii Parintelui, care este in ceruri si pretotindenea.—
Se ne intrebuintiamu talantii primiti dela Ddieu, ca ser-
vulu celu bunu si credinciosu, „se fie mijlocele nostre in-
cise si faciile aprinse“ (Luc'a c. 12, v. 35). Si apoi im-
plinindu-ne datorintiele cu darulu si ajutoriulu lui Ddieu,
se nu ne falimu, ci se marimu pre Ddieu, căci ce avemu,
ce nu am fi luatu (I. Corint. c. 4, v. 7), ci se dicem cu
evang. Luc'a, că: „slugi netrebnice suntemu, că, ce am
fost datori, a face — am facutu“ (c. 17, v. 10.)

Sibiu, la 7. Decemvre 1886.

Emilianu Popescu,
clericu cursu III.

VOINICOSU DARA FRICOSU.

(Poesia didactica, de pre o poveste.)

—Cum te-ai pusu se manci adi carne,
Dora-e Vineri, mei tiegane?
—Si pre sant'a Vinerata,
Inc'o prindu si-o mancu indata.
Ore unde-e, mei fertate,
Cine-ar fi se mi-o arête?
—Daca vrei, chiar eu ti-oiu spune.
Ie cu tine unu taciune,
Si la butur'a *) uscata,
Striga c'o aprindu indata.

Cu taciune la butura,
Celu tieganu striga din gura:
Esi afora, Vinerata,
C'aprindu butur'a indata!

Esie-o ursu, mornaiesce,
Unu tieganu increminesce,
Si smeritu asia graiesce:
Santa mama Vinerata,
La capu strofocata,
La ochi bulbucata,
De-ai cautâ 'n colb odata . . .
Dómne, Dómne, santa ruga,
Cum ti-asii trage 'n coci o fuga!

Georgiu Vasiliu. .

*) Aripa, gradina, prescura, mesura, butura etc. se intona ori
prima ori a doua silaba. Amendoune intonatiunile sunt bune si in-
trebuintate.

D i v e r s e.

* *Episcopi noi.* Senatul si camer'a Romaniei in-
trunite in congresu sub presedinti'a I. P. S. S. parinte-
lui Episcopu primatu pentru alegerea a trei Episcopi pen-
tru posturile vacante dela Dunarea de josu, Husi si Ram-

nicu a alesu de Episcopu alu Dunării de jos pre P. Santi'a Sa parintele Partenie Bacavanulu, de Episcopu pentru scaunulu dela Husi pre P. S. S. Silvestru Petisteanu, ér pentru scaunulu episcopescu alu Râmnicului pre Pré Santi'a S'a, parintele Ghenadie Craioveanulu.

Dupa seversirea actului de alegere noualesii Episcopi multiemescu congresului pentru increderea depusa intre-sii, si promitu a-si dá tóte silintiele pentru a fi la inaltimea grelei missiuni, ce li-s'a incredintiatu.

Felicitámu pre noualesii Episcopi.

* *Coru nou de plugari* s'a infientiatu in Chisineu sub conducerea lui Ioan Csiumanu. membru alu cunoscutului coru de plugari din Chisetu. Noulu coru va cantá sant'a liturgia in serbatorile Nascerii Domnului.

Felicitámu pre noulu coru de pluguri si pre membri lui!

* *Daru pre seam'a bisericeí.* Diu o corespondentia, primita din comun'a San-Nicolaulu micu, protopresviteratul Lipovei, aflámu, ca epitropulu primariu de acolo, confratele nostru Aron Iovin, condusu de pietate, si de dragoste crestinésca a daruitu pre seam'a santei nóstre biserici din numit'a comuna Dumineca in 30. Noemvre a. c., unu róndu de ornate frumóse cumperate cu pretiulu de 100 fl. v. a. Comitetul nostru parochialu din numit'a comuna primindu acestu frumosu daru i-a esprimat daruitoriului Aron Iovin multiemita protocolara. Asociandu-ne si noi comitetului parochialu ne semtimu detori si noi a esprimá multiamita numitului confrate epitropu. Ddiu se-lu tiena intru multi ani, si se-i ajute se póta sporí numerulu fapteloru sale bune din averea, cu carea l'a binecuventatu Ddiu dupa munc'a si stredani'a s'a, ér esemplulu seu se aiba cât mai multi imitatori!

Totu in aceeasi di s'a cumperatu pre seam'a santei biserici din numit'a comuna si unu praporu pentru sant'a biserica de acolo cu pretiulu de 20 fl. v. a. Pentru acoperirea acestei sume s'a deschisu o colecta, la care a contribuitu parintele Nicolae Bogdanu 5 fl., Teodoru Putinu 1 fl., Cusman Adam 1 fl., Ilie Petroviciu 50 cr., ér pentru restu s'a decisu a-se portá list'a prin comuna pre la credintiosii nostri. Comitetul parochialu a esprimat in aceeasi siedintia multiamita contributoriloru. Multiemindu si noi in numele scopului frumosu numitiloru contributori dorimu cá Ddiu se-le resplátésca insutitu si inmiitu denariulu depusu pre altariulu Domnului!

* *Câta vreme potu rabdá de fóme si de sete animalele?* In generalu animalele, cari se hranescu cu iérba, spune „Gazet'a Sateanului,” moru mai curendu de fóme, decât acelea ce se hranescu cu carne; astfeliu: Crocodilulu in 4 luni; viperele sau napárcele in 2 la 3 luni; camilele rabda multu; porculu 6 la 7 septemani; cânele 3 la 4 septemâni; pisic'a 15 la 20 dile; calulu 12 dile (30 dile dandu-se apa); iepurele 12 la 17 dile; orbitiulu 3 la 4 dile; siórecele 3 dile; leulu 2 la 3 dile; sobolanulu 2 dile. Daca aceste animale aú apa de beutu potu resistá mai multu; acést'a din pricina, ca ap'a cuprinde (afara de cea destilata sau de plóie) totdeún'a particiele de substantie hranitóre. Gáscele, ratielē si curcanii traiescu 5 la 6 dile fara de mâncare, dar pana la 44 dile, daca li se da apa. Vulturulu 15 dile, precându paserile mici ca canarulu, priveghetórea de abi'a 24 ciasuri. Cât despre sete, depinde dupa felulu hranei: cu cât hranirea va fi mai umeda, cu atât animalelele rabda mai multu de sete. Animalele erbivóre ducu mai multu de sete, decât cele ce se hranescu cu carne. Ói'a, capr'a, iepurile beau putienu; precând câni, pisicele, lei, lupii beau multu. Paserile, cari se hranescu cu grauntie, beau mai multu ca carnivorele. Camil'a bea din 4 in 5 dile.

Reptilele beau putienu. Cât pentru animalele hibernante, precum ursii, etc., indata-ce incepe frigulu stau in amortire (dorm) si nu manâncá nimic pana ce se incaldiesce; ele se mistuiescu pe sine incesi, cáci aceste animale adorm grase si tari, ér cand se desteapta, sunt slabe si fara putere. Acést'a e opiniunea dlui T. Obalski si a multoru ómeni de sciintia. Cu tóte acestea dlu G. P. din R.-Saratu, care a vênatu multi ursi ne afirma cu sigurantia, ca nu e exactu, ca toti ursii stau fara de a hrani tóta iérn'a, ei desgrópa si se hranescu cu unu felu de sfecle, ce crescú selbatice. Densulu a gasitu in calduróse ghisuini, in mijloculu iernii, ursi, cari i-s'au parutu (nu de frica)! ca nu sunt de feliu adormiti si nici slabiti, precum se pretinde de unii.

* *Prafulu de cója de stejaru cá medicamentu.* — In Romani'a, pre cât am cunoscentia, nu se intrebuintiéza cój'a de stejaru de cât pentru tabacitu si pentru a se face o apa cu care se spala scandurele inainte de a se cerni. Frundiele si fructele (ghind'a) stejarului totu se mai intrebuintiéza in unele menajuri pentru efectulu loru medicinalu. Prafulu de cója de stejaru, inse are proprietáti tamaduitóre fórtē superióre. Sē se incerce si se vá vedea cât e de bunu prafulu pisatu de cója de stejaru. Déca se presara ulcerelē si plagile cu asemenea prafu ele se vindeca. Déca saténulu i-si va presará, inaintu, hilerii si ciobotele cu prafu de stejaru talpile si piciórele nu voru mai fi gaurite, ranite si crepate. Ér cei ce umbla cu piciórele descultie, prin noroiu si apa nu voru mai capatá la picióre ceea-ce unii numescu „brósca,” déca vor avea grija, cand se incaltia Duminecile, se pue in incaltia mintele loru prafu de cója de stejaru. Apoi, sermanulu, care n'are mijlóce pentru a-si cumperá chinina si e din vr'unu judetiu, cá Rimniculu-Seratu, unde doctorii de judetiu d'abiá cu cértá si mijlocire pe la comitetele permanente ale judetieloru capeta putiene doftorii pentru a le lasá prin sate in casu de epidemii; acelu sermanu, dicu, carui'a nu-i da mân'a a-si cumperá „unu prafu de china,” va gasi in prafulu cójei de stejaru, adeseori, unu ajutoriu pentru elu pentru a-si tamadui frigurile ce-lu repunu silu oprescu de a munci. Si cá proba cá acestu prafu pazése de friguri voiú spune, cá in o mahala din Amiens e o móra unde se macina cój'a de stejaru; lucratorii d'acolo, cari traescu in mijloculu acestui prafu, n'au nici odata friguri intermitente. Cátu pentru dos'a ce trebuie sē se iá din prafu de cója de stejaru, depinde cá si chinin'a, dupa gradulu bólei, positiunea localitátiēi mai multu séu mai putienu baltósa, precum si dupa vârsta si dupa cum stomaculu e dedatu mai multu séu mai putienu cu doftorii. In acésta privintia tóta lumea scie cá déca unoru orasieni séu locuitori de pe langa bel'i, le trebuie chiar la 2 la 3 grame de chinina pentru a-i lasá frigurile, sateniloru celoru mai multi, de aceeasi vrést'a adulta, le e d'ajunsu trei sferturi de gramu pentru a scapá chiar de cele mai invehite friguri. „Gazet'a Saténului.”

Concursu.

Concursu se publica pentru unu stipendiu anualu de 120 fl. din fondatiunea Fauru. Suntá indreptatiti a recurge studintii gr. or. de nationalitate romana cari frecuentéza veri unu gimnasiu publicu, academia séu universitate, scóle reali superióre, tehnica, politehnica séu institutu teologicu ori pedagogicu. Au preferentia recurentii din famili'a Fauru respective Poynar, fara privire la clasele in cari studiéza. Competintii vor produce a) carte de botezu, b) certificatu despre seracia, c) testimoniu cu calculu eminentu despre progresulu facutu in anulu precedente, d) certificatu despre starea sanitaria si portarea morala. Re-

cursele astfelu instruate sè se substérna la Venerabilulu Consistoriu romanu gr. or. in Oradea-mare pana la 30. Decemvre st. v. a. c.

Arad, 13. Noemvre 1886.

Ioanu Metianu, m. p.

Episcopulu Aradului.

—□—

Pentru deplinirea postului invetiatorescu din comun'a Zimbru cu fili'a Dulcele si Brusturescu, prin acést'a se escrie concursu cu terminu de alegere pe 29. Decemvre st. vechiu a. c.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt:

1) Salariu fix in bani gat'a 300 fl. v. a.
2) 12 orgii de lemne din care se va incaldi si sal'a de invetiamentu.

3) Cuartiru liberu cu dóue chilii, cuina si camera, precum si gradina de legumi.

4) Pentru scripturistica 5 fl., pentru participarea la conferintie 5 fl., si pentru curatitulu scólei 10 fl.

5) Dela inmormentari mari 50 cr., dela inmormentari mici 30 cr., unde va fi pofitu.

Afara de aceste, pentru instruarea prunciloru lucratoriloru dela fabric'a de parchete din locu, póte contá anualminte la 100 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati ca recursele loru prevediute cu:

1) Testimoniu despre absolvarea sciintieloru pedagogice cu succesu bunu.

2) Testimoniu de calificatiune pentru statiune buna.

3) Testimoniu din limb'a magiara in intielesulu art. XVIII. §. 6. a legii din 1879.

4) Testimoniu de moralitate despre conduit'a de pana acum — adresate comitetului parochialu din Zimbru, sele subscérna pana in diu'a premergatóre alegerei, Multu On. Domnu Georgiu Lupsi'a, inspectoru scolaru in Diecs per Al-Csill, ér pana la alegere sè se presenteze in sant'a biserică din locu, spre a-si aretá desteritatea in cantare si ritualele bisericesci.

Zimbru, la 26. Noemvre 1886. st. v.

Comitetulu parochialu.

Ioanu Caracionu, m. p.

preside si not. cere.

In contielegere cu: GEORGIU LUPSI'A, m. p. preotu inspect. cerc. de scóle.

—□—

In urmare ordinatiunei Venerabilulu Consistoriu eparchialu dto 23. Octomvre 1886. Nr. 3756., pentru indeplinirea parochiei vacante din Gy.-Varsiandu, (comitatulu Aradului, protopresviteratulu Chisineului), cu acést'a se deschide concursu cu terminu de alegere pe Duminec'a din 28. Decemvre st. v. a. c.

Emolumintele sunt:

a) Un'a sessie de pamentu estravilanu aratoriu, ce aduce arenda anuala 650 fl.

b) Dreptulu de pasculatiune dupa acést'a sessie computatu in bani face 60 fl.

c) Birulu dela 160 de fumuri, grâu si cucuruзу computatu in bani 180 fl.

d) Stolele indatinatē se suie la 110 fl. Sum'a 1000 fl. v. a.

Dela recurrenti se poftesce testimoniu despre absolvirea aloru 8 clase gimnasiali cu maturitate, — testimoniu despre absolvirea teologiei cu depunerea examenului de calificatiune pentru parochie de frunte. — Se poftesce mai departe, cá sub timpulu concursului, in cutare Dumineca séu serbatóre sè se presenteze la st'a biserică din locu,

spre a-si aratá desteritatea in celea rituale, respective oratorice si cantari.

Recursele adresate Comitetului parochialu din Gy.-Varsiandu, pana in 21. Decemvre st. v. a. c. au a-se trimitē la subscrisulu protopopu in Chitighazu (Kétegyháza) celea mai tardiu sosite, nu se voru luá in consideratiune.

Datu in Gy.-Varsiandú, la 1. Noemvre 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: PETRU CHIRILESCU, m. p. protopresviterulu Chisineului.

—□—

Pentru indeplinirea definitiva a postului invetiatorescu, dela scól'a conf. rom. gr. or. din comun'a bisericésca Veresmort, protopresviteratulu Lipovei, dieces'a Aradului, prin acést'a se escrie concursu cu terminu de alegere pe diu'a de 21. Decemvre a. c. st. v.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt urmatórele si anume:

a) in bani gat'a 107 fl. v. a.

b) spese pentru conferintiele invetiatoresci 10 fl.

c) spese pentru scripturistica 5 fl.

d) in bucate 60 de mesuri cucuruзу in bómbe,

e) lemne 8 orgii din cari are a se incalzi si sal'a de invetiamentu,

f) pamentu 4 jugere estravilanu totu fenatiu,

g) cortelu liberu cu gradina de unu jugeru pamentu intravilanu pentru legumi.

Doritorii cari voescu a ocupá acestu postu, vor avé recursele loru a le instruí cu tóte documintele prescise in stat. org. si cu testimoniu din limb'a magiara, si astfelu adresandu-le Comit. parochialu se le substérna inspectorului de scóle Demetriu Marcu in Birkis.

Se mai poftesce dela densii, ca pana la diu'a alegerii, sè se presinte in careva di de serbatóre la sant'a biserică, spre a-si aretá desteritatea loru in cantarea bisericésca si tipicu.

Veresmort, din siedinti'a Comitetului parochialu tiena la 30. Octomvre 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu DEMETRIU MARCU, m. p. insp. scl.

—□—

Nr. 287.

Publicatiune.

Conform §-lui 124 din „Regulamentulu pentru procedur'a judecatorésca in cause matrimoniale,” se publica celoru interesati spre scire si acomodare, cumca: matrimoniulu (casatori'a) incheiatu in biseric'a rom. cath. din Banat-Comlosiu la 2. Noemvre 1862 intre feciele: *David Sustrán*, de religiunea gr. orientala, si *Anna Tisza*, atunci de religiunea rom. cath., ér acum de confessiunea reformata, in urm'a procesului matrimonialu edictalu, incaminatu de catra Anna Tisza locuitóre in Oradea-mare, contra barbatului ei pribegitu David Sustrán, a carui ultima ubicatiune cunoscuta a fostu in St.-Nicolaulu-mare serbescu, — prin sentinti'a acestui Scaunu protopopescu de datulu 2/14. Septemvre a. c. Nr. 206., aprobata prin sentinti'a Consistoriului gr. or. din Oradea-mare de datulu 20. Octomvre a. c. Nr. 815. B., — cu privire la inctulu, si pe bas'a pribegirei de 22 ani a acestui'a, — s'a desfiintiatu finalminte.

Oradea-mare, 1/13. Decemvre 1886.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Oradii-mari, cá foru de I. instantia in cause matrimoniale.

—□—